

Könyv

A teremtés jóvátehetetlen

Vári György

A hard-boiled detektívregények zsánerét elképesztő profizmussal honosító *Kondor Vilmos*, miután nagyjából végigvette a magyar huszadik század legsűrűbb időszakának szomorú történetét a Budapest Noir-sorozatban, megpróbálkozott egy kortárs krimivel és ez nagyon nem vesélytelen döntés. A történelmi regények ügyes krimi-dramaturgiája és a remekül kitalált központi figura, Gordon Zsigmond mellett leginkább azzal váltak emlékezetessé, ahogy újratereztették a 30-as, 40-es évek fojtogató mindennapjait a hétköznapi és az országvesztő bűnök gondos összefonásával. Olyan nyomasztó történelmi vízió mutatkozott meg a könyvekben, hogy évekig volt egyik leg-gondterheltebb kikapcsolódásunk Kondort olvasni.

A jelen azonban jóval kevésbé átlátható, könnyebben válhat a regényvilág publicisztikussá, illusztratívvá és ez az

Igazán mindent belead a szerző, már a könyv legelején meggyilkolják az ország vezetőjét, majd a kisebbik kormánypárt fiatal frakcióvezetője is szomorú véget ér.

elején úgy érezzük a szélsőjobbos akciócsoportok és a pártok bemutatásánál, hogy akármilyen jól azonosíthatóak, nem vagyunk előbbre az azonosításukkal, olyan véletlenszerűen keverednek a felismerhető és a nem különösebben jellemző elemek, hogy nem nagyon értjük egy ideig, mire megy ki a játék. Pedig igazán mindent belead a szerző, már a könyv legelején meggyilkolják az ország vezetőjét. A történet ennek ellenére is nehezen indul be, aminek komoly oka van ugyan, de attól még kicsit zavaró, ahogy a nyelvi sutaságok is, például rögtön a nyitómondatban. De a műfaji tudatosság, a markáns világkép kirajzolódása és az új detektívfigurával, Ferenczyvel zajló ismerkedés átlen-dít a buktatókon és oldalról oldalra amúgy is egyre feszesebbé, kíméletlenebbé válik a szöveg. Legkésőbb onnantól, hogy a kisebbik kormány-párt fiatal frakcióvezetője is szomorú véget ér. Fokozatosan süllyedünk bele a legmélyebb antropológiai éjszakába és a regény utolsó lapjain még az is kérdésessé válik, kikeveredünk-e hőseinkkel valaha is belőle. Itt már minden illeszkedik minden-hez, egyetlen apró rés sem marad a kegyelem számára.

Be kell látnunk: mind bűnösök vagyunk – bár némelyek közülünk kicsit kevésbé, mások pedig sokkal sokkal inkább – és az is közös ben-nünk, hogy egyikőnk számára sin-csen mákszemnyi kegyelem se, se-hol az egész univerzumban.

Az egész teremtés, úgy, ahogy van és minden apró részletében is jóvátehetetlen és nemcsak hogy nem győz a jó, de az is kérdés, hogy létezik-e olyasmi egyáltalán. Nem zökkent ki az idő, mert eleve nem volt hon-nan kizökkennie. Különösen itt, „a bűntől keletre” nem. A sötét krimik mestere ezúttal sem segít megszeret-nünk magunkat.

KONDOR VILMOS:
A BÜNTŐL KELETRE
Libri, 532 oldal

Art Market Már látszik a műkereskedelem világtérképén a budapesti kortárs börze

Vásárra viszik a művüket

A hazai kortárs képzőművészet és galériás világ legnagyobb idei szemléje, az Art Market csütörtöktől vasárnapig tart nyitva a Millenárison. A magyar művészek mellett világ-sztárok műveit is felfedezhetjük. A hatalmas építmények becsomago-lásáról elhíresült Christo négy mű-ve is látható.

Csordás Lajos

Nancy Goodman Brinker műgyűj-tő, az USA volt magyarországi nagy-követe örömmel írja a ma nyíló bu-dapesti Art Market katalógusának előszavában, hogy a magyar főváros kortárs képzőművészeti vására már látszik a világban is. Abból érzékelt-e ezt, hogy idén az ARTnews, a nem-zetközi művészeti élet egyik legte-kintélyesebb orgánuma a vezető mű-vészeti igazodási pontok közt emlí-tette a vásárt. Közép-Európában va-lóban meghatározó is. Bár kétsége-ten, ezt a szerepet együtt tölti be Bécs két őszi kortárs szemléjével, amely-ből az egyiket, a Vienna Fairt ugyan-ezen a hétvégén rendezik.

Az idei Art Market Európa három kiemelt területéről hívott a szokáso-snál is több galériát, a Nyugat-Bal-kánról, a Baltikumból és Berlinből. Sőt jelen van a Közel-Kelet is. Első arab kiállítóként az Egyesült Arab Emírátusokból a Sharjah-i Egyetem művészeti fakultása mutatkozik be az egyik standon, mégpedig egy ma-gyar vendégtanár, *Somhegyi Zoltán* bábáskodásával. De érkeztek galé-riák még messzebbről, Japánból és New Yorkból is.

Mintegy ötszáz művész alkotá-sával találkozhatunk a standokon. Már a kiállítási csarnok előtt a sze-münkbe ötlük *Bernar Venet*, a het-vennégy éves francia szobrászstár hatalmas alkotása, egy bálnabor-dákra emlékeztető, rozsdás vasívek-ből álló kompozíció. Bent is valahogy a szobrok vonják először magukra a figyelmet, köztük a kecskeméti nyári acélművészeti szimpozion remekei. Mindjárt a bejárat mellett *Szurcsik Józsefnek* a festményeiről ismert ha-sábféje fogad, acélból megformázva. De csillogásával magára vonja a fi-gyelmet egy másik mű (műcsoport), amelyet *Ledényi Attila*, a Market fő-szervezője kiemelten figyelmünkbe ajánl: egy, a világhír küszöbén álló fiatal albán szobrász krómozott, tört hasábokat ábrázoló szobrai ezek. Ő *Helidon Xhixha*, a velencei bienná-lén is szerepelt egy úszó jéghegyet ábrázoló, de valójában a kanáliso-kon lebegő acélszobraival. Budapest-re egy tiranai galéria hozta el.

Film

Tragikus bravúr

Csákvári Géza

A Victoria című német thriller el-képesztő technikai bravúr. A nor-vég operatőr, *Sturla Brandth Grov-len* vágás nélkül vette fel a mintegy 140 perces játékidéjű filmet. Pedig itt aztán tényleg minden megtörté-nik a bulizástól a bankrabláson ke-resztül egészen a modern western-jelenetekig. Az operatőr teljesítmé-nye emberfeletti, bár nézőként ezt nem észleljük egyből. Csak akkor, ha szándékosan végiggondoljuk, hogy mit látunk és mit érzünk. Amikor ötven szállnak ki és be egy kocsiból és olyan hatást kelt, mintha mi is köz-tük lennénk, na az a pillanat fedi fel az operatőr zsenijét. Ez igen kocká-zatos vállalkozás volt, a *Sebastian*

Németországból és a Nyugat-Balkán országaiból tucatnyi, a Baltikumból hat kiállító érkezett a Millenárisba

Kendell Geers: Önarckép

A SZERZŐ FELVÉTELEI

A dél-afrikai Kendell Geers töviskoszorús fotóönarcképén, ha jobban megnézzük a koszorúját, felismerhetjük, hogy az a pengés drótakadály acélszálaiból készült.

Kissé beljebb, az egyik standon, a magyar kurátor, *Lukács Viola* ál-tal vezetett svájci Violuk Galériánál is nagyon nagy nevek ötlenek a sze-münkbe: *Christo*, *Serra*, *Stella*, *Ve-net*. Csupa világhírű szobrász, de itt mindegyiküktől csak képek. Chris-tótól négy különböző projektjének látványrajzai mint önálló műalko-tások. Az egyik már el is kelt négy-százötvenezer forintért, a többi há-rom még eladó, darabja kilencszáz-

ötvenezerért. Vásáron vagyunk, ne szégyenlősködjünk az árakkal.

A berlini Galerie Koppelmannt két magyar művészt és egy olasz szob-rásznőt állít ki, *Klimo Károly* fest-ményeit, *Botond* szobrait és ragasz-tott ponyvaképeit, valamint *Sara Berti* háromdimenziós ceruzával raj-zolt térgrafikáit. A Várfok Galériá-nál megállítanak az osztrák *Martin C. Herbst* fénylő acélgolyókra festett gömbarcai. A fiatal művészeket tá-mogató WeLove Artists nevű projekt standján pedig láthatjuk *Borsi Flóra* nemrég a Louvre-ban is kiállított fo-tósorozatát átfirkált önarcképeiből.

Az acb Galériánál ránk köszön e heti tévémagazinunk címlapja, a dél-afrikai *Kendell Geers* töviskoszorús fotóönarcképe. A többféle műfajban alkotó világhírű művész e képe azért is válik érdekessé most, mert ha job-ban megnézzük a koszorúját, felis-merhetjük, hogy az bizony a pengés drótakadály acélszálaiból készült. És ez mostanában igen aktuális mife-lénk.

Ha tendenciákat is kell említe-nünk, elmondhatjuk, hogy a szoká-sosnál is erősebben van jelen a fotó (amely egyébként egy külön csarno-kot is kapott), az üvegművészet (er-re fókuszál például az Erdész és a Berg-man Galéria is), és hogy jó né-hány nagyon erős festészeti kollekci-ót látunk (főleg a román galériáknál érdemes szétnézni, a Zorsininél és a kolozvári IAGÁ-nál). Megfigyel-hető az is, hogy van jó néhány kö-vetésre méltó új galéria is, például a Flux vagy a Horizont, amely alig egy éve alakult. Itt az alkalom felfedezni őket, figyelni a kínálatukat, a válasz-tásaikat.

Martin C. Herbst gömbportréi a Várfoknál

Húszezernél több látogatót várnak

Az Art Marketre idén huszonöt országból érkeznek kiállítani a galériások. A vásár látogatottsága az elmúlt két évben már húszezer fölé nőtt. Míg 2011-ben 12 000 fő, 2012-ben 16 000 fő, addig tavaly-előtt már 22 000, tavaly pedig 24 000 érdeklődő látogatta a ren-dezvényt, köztük szép számmal akadnak műgyűjtők.

fiú társasággal elindul az éjszakába. Az ártatlannak induló kaland telje-sen váratlanul bankrablásba és haj-tóvadászatba torkollik, mely végül tragikus végkifejletet hoz. Miköz-ben tényleg tátott szájjal nézzük, hogy mindez vágás nélkül zajlik, a cselekmény számos ponton logikát-lan, bosszantó és alulmúlja egy köz-epes Tethely-epizód dramaturgiá-ját. Ugyanakkor nem lehet otthag-y-ni a filmet... Arra vár az ember, hogy az operatőr végre egyszer csak el-rontja, találunk egy álcázott vágást, de nem. Tragikus hőstett ez, hiszen éppen az alkotó tökéletességre tö-rekvése nyomja végül agyon a fil-met. A hülyeségfaktor a végére már elviselhetetlen szintre szökik a szto-riban, karakterszintű dramaturgiai rendszerről pedig sajnos nem lehet beszélni – a rögtönzések szétviszik a koncepciót. A show-t persze menti a Laia Costa játéka és jelenléte, illetve Grovlen képi világa, melyekről még másnap is éles emlékeink lesznek.

VICTORIA
német thriller
Forgalmazza: Vertigo Media

Grovlen képi világa és Laia Costa (jobbról) játéka menti meg a filmet